

DOOR GERDY VAN DER STAP

De nabeschouwing

Antropologe Gerdy van der Stap vroeg zich af hoe het medialandschap er zonder voetbal uit zou zien.

OP EEN DAG WAS ER GEEN voetbal meer. Ineens was het over, als fenomeen althans, want het spel bleef bestaan en ballen waren nog volop voorradig. En waar een bal is, is voetbal, in principe. Maar niemand had er nog zin an. Schellen waren van ogen gevallen. En zodra het eenmaal verdwenen was, miste niemand het meer.

Ach, dat voetbal... zei men hoofdschuddend tegen elkaar, wat was het eigenlijk toch een raar spelletje. Die tweeëntwintig mannen die op een veld heen en weer renden. Waarom hebben we niet eerder beseft dat dat gewoon te veel mannen zijn voor één bal?

Studio Sport had tijd te over en toonde een waanzinnige diversiteit aan sporten; van schermen tot hondenrennen, worstelen en polsstokhoogspringen. Ook viel nu op hoeveel leuke dingen je in feite met een bal kon doen, hij paste door een korf of netje, je kon ermee in het water naar elkaar overgooien, er met een stok of staaf tegenaan slaan of proberen er een setje kegels mee omver te werpen. Dat we al die mogelijkheden nooit hebben benut, zei iedereen. Wat liepen we altijd te klooiën om die bal goed op de schoen te krijgen. Het enige wat we vóór hebben op de dieren, is dat wij handwerktuigen kunnen gebruiken, maar bij de nationale volkssport gingen we aan die 2,5 miljoen jaar evolutie totaal voorbij. De eerste mensachtige (homonide) die werktuigen gebruikte, was de *homo habilis* die van gladde rivierstenen hakwerktuigen maakte. De resten daarvan zijn in Afrika gevonden en hebben een ouderdom van 2,5 tot 1,6 miljoen jaar. Die *homo habilis*; zo zijn best gedaan, en wij maar trappen en schoppen tegen die bal! Je zou erom

lachen als het feitelijk niet zo treurig was.

HET LEVEN VERANDERDE, zonder voetbal. Al snel moesten wandel- en fietspaden verbreed worden, want tegenwoordig gingen de mannen — samen met hun zielsgelukkige vrouwen — 's avonds een

ommetje maken of een stuk fietsen; op de een of andere manier bleven groene velden toch trekken.

Een deel van de supporters gaf toe dat

**ALS VARIATIE OP
'DE BAL IS ROND'
WERD NU GEZEGD:
'WAAR GEHAKT WORDT
VALLEN SPAANDERS'**

het hen toch vooral was gegaan om de spreekkoren en samenzang in de stadions. Ze sloten zich aan bij zeemanskoren, kerkkoren, gospelgroepen en operettegezelschappen. Close harmony- en barbershop-zanggroepjes schoten als paddestoelen uit de grond. Het werd één *Nederland zingt!*

De jeugd had het er aanvankelijk best moeilijk mee. Jonge jongens stonden met hun mond vol tanden als hen gevraagd werd 'wat ze later wilden worden'. Een ander heikel punt was dat ze moesten leren om elkaar te omhelzen en knuffelen zónder dat er een doelpunt was gemaakt.

Alle lekkere jonge meiden moesten voortaan gewoon weer hun mavo afmaken en een baan zoeken, óók als ze een vriendje hadden met balgevoel of een goed schot in het linkerbeen. Dit in plaats van het fulltime winkelen in de PC Hooftstraat, die dan ook wederom ouderwets saai en deftig werd.

Al snel gingen jongens op paardrijden, ballet, volksdansen en korfbal. Ook in de speeltuin en op het schoolplein speelden ze met meisjes. Jongens en meisjes door elkaar heen! Waarom had dat bij dat voetbal nooit gekund?

DE TV VERANDERDE ingrijpend. Aanvankelijk was er crisis bij de programma's waar het om voetbal draaide en elke discussie de conclusie had: 'de bal is rond'. Maar toch vonden Mart, Jack, Kees, Matthijs, Wilfried, Wilfred, de Johannsen, de

Henken, Humberto, Frits, Jan, Hugo, Martin, Wim, Louis, Hans junior & senior, Youri, Tom, Theo en Twan een nieuwe uitdaging. In plaats van de zich eindeloos herhalende gedachtewisseling over 'de wedstrijd', bogen de mannen zich nu in felle debatten en ernstige beschouwingen over de schuldenlast van de Derde Wereld, de handelsembargo's, het bestrijden van hongersnood en de verdeling van de belastinggelden. Kortom, een betere wereld was het nieuwe doel. Het enorme reservoir aan denkracht dat nu was vrijgekomen, zette zich ertoe de grote wereldproblemen te tackelen, en daarbij werd ouderwets aandacht aan elk detail besteed; wie kon

er worden ingezet om de sprinkhanenplaag in Afrika te bestrijden? Werd het de nauwgezette ecolandbouwdeskundige uit Wageningen of de flitsende biochemicus uit Nijmegen? Je begrijpt: heftige debatten, grote meningsverschillen.

We waren natuurlijk niet ineens heiligen geworden, en Rotterdam en Amsterdam probeerden elkaar nog steeds de loef af te steken. De een probeerde alle afgehakte ledematen in Sierra Leone van een prothese te voorzien, de ander stelde zich tot doel alle landmijnen in Afghanistan uit de weg te ruimen. De beste experts werden ingezet. Universiteiten en hogescholen werden afgestroopt op zoek naar veelbelovend talent en zelfs in het buitenland werd gescout.

Op aids werd een nationale topploeg gezet die op tournee ging langs een groot aantal wereldsteden, om er gratis voorlichting, condooms en medicijnen te verstrekken, gesponsord door KPN, ABN/AMRO, Amstel, Philips, Fortis en Holland Casino en al die bedrijven die eertijds jaarlijks enorme geldbedragen pompten in de voetbalsponsoring. Er kwam sowieso een hoop geld vrij; zo hoefden de zenders niet meer tegen elkaar op te bieden voor de rechten op competities, divisies en allerlei cups (waar waren we in godenzonennaam mee bezig, verzuchtte men collectief) en van dat budget werd nu over de hele wereld gefilmd bij alle initiatieven en projecten, en opgewonden commentatoren gaven er live verslag bij, precies zoals bij het voetbal vroeger.

■ ■ ■
NATUURLIJK WERDEN ER ook fouten gemaakt. Zo riep een van de Johannesen op om de zwarte weduwen te steunen en de dwaze moeders te vervolgen. Dat er niet meer zomaar wat geroepen kon worden, wende toch redelijk snel, zeker nadat een delegatiehoofd na een teleurstellende malariebestrijdingscampagne in Togo daadwerkelijk werd opgehangen. Waar gehakt wordt vallen spaanders, werd gezegd, als variatie op 'de bal is rond'.

Zo werd ook het nieuwe tv-programma *Mijn leven als korfbalpartner* een enorme flop. Iedereen was het erover eens dat korfbal een prachtige sport was, en dat het vast heel interessant was om te zien wat de levenspartners van onze korfbal mannen en -vrouwen zoal uitvoerden, maar de hele natie was het erover eens dat ze de liefde voor een balsport nooit meer zo uit de klauwen wilde laten lopen.